

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM
Dnr 2005/5191/L2

Betänkandet SOU 2005:43 Vårdnad, boende, umgänge- Barnets bästa, föräldrars ansvar

Sammanfattning

Socialnämnden i Nacka delar helt kommitténs uppfattning att barns bästa skall komma i främsta rummet vid alla beslut om vårdnad boende och umgänge. Vidare instämmer socialnämnden i kommitténs uppfattning att "För att barns bästa verkligen skall beaktas är det av grundläggande betydelse att bedömningen inte görs ur ett vuxenperspektiv utan ur ett barnperspektiv och att barnet får komma till tals och får möjlighet att påverka sin situation." Att minska antalet processer i domstol och verka för att så många föräldrar som möjligt kommer till samförståndslösningar är en viktig huvudprincip. Socialnämnden i Nacka delar i stort kommitténs uppfattning hur barnets bästa tillvaratas. Nedan redovisas dock några frågor i vilka socialnämnden har en avvikande uppfattning.

4.3 Automatisk omprövning av vårdnadsfrågan m.m.

Förslag: Om socialnämnden får kännedom om omständigheter som tyder på att barnet kan fara illa skall den alltid skyndsamt göra en utredning och på grundval av denna utredning och omständigheterna i övrigt ta ställning till om ytterligare åtgärder, som t.ex. en prövning av vårdnadsfrågan, bör vidtas.

Socialnämnden i barnets vistelsekommun eller - i de fall barnet är placerat i t.ex. ett familjehem - placeringskommun skall vara ansvarig för att ansökan om överflyttning av vårdnad sker.

Familjerätten

Postadress	Besöksadress	Tel växel	08-718 75 00	Organisationsnr
Nacka kommun		Tel direkt		212000-0167
131 81 Nacka		Fax	08-718 75 75	
		E-post		

Socialnämnden i Nacka anser att förslaget om automatisk omprövning av vårdnadsfrågan bör förtydligas. Det bör klargöras skillnaden mellan den möjlighet att föra talan om en överflyttning av vårdnaden, som nämnden redan har idag och en automatisk omprövning som föreslås i betänkandet

4.4.5 Reglerna om bestämmanderätten bör inte ändras

Utredarna har ställt frågan om man närmare borde reglera vad som ingår i bestämmanderätten. Men det är ingen ordning man vill förespråka "bl.a.av det skälet att gemensam vårdnad ytterst bygger på och bör bygga på att föräldrarna gemensamt och i samförstånd skall organisera utövandet av vårdnaden och samarbeta till barnets bästa. Ett sådant samarbete låter sig inte detalj regleras och en reglering skulle också gå stick i stäv med strävandena att främja samförståndslösningar. Detsamma gäller tanken att boföräldern skulle ha en lagstadgad rätt att besluta i flera frågor än i dag. En sådan ordning skulle urholka den gemensamma vårdnaden. Vi tror inte heller att det är en bra ordning att låta en domstol besluta i fler frågor mellan föräldrarna än idag. Vår utgångspunkt är att föräldrarna skall kunna samarbeta i stort när det gäller frågor kring barnet för att gemensam vårdnad skall vara till barnets bästa. Att öppna dörren för en tvistlösningsmodell som innebär att ytterligare frågor kan göras till föremål för processer anser vi inte gagna barnet. Vi föreslår därför inte någon ändring i reglerna om bestämmanderätten vid gemensam vårdnad."

Socialnämnden i Nacka kommun anser att det är till barnets bästa om domstol fick befogenhet . att besluta i frågor om barnets skolgång. Det är inte ovanligt att barn hamnar i besvärliga situationer med anledning av att föräldrarna ej kan enas om i vilken skola barnet skall gå. Idag resulterar sådana oenigheter i att en eller båda föräldrar ansöker om ensam vårdnad och en sådan process är mer ingripande i barnets tillvaro än en process om skolfrågan.

8.6 Snabbupplysningar och barnets inställning

Förslag: Huvudregeln skall vara att samtal med barnet sker innan socialnämnden lämnar snabbupplysningar till domstolen. Det är endast om det är olämpligt att barnsamtal sker som det bör komma i fråga att inte hålla ett sådant.

" I den situation som föreligger när snabbupplysningar aktualiseras är barnet redan indraget i föräldrarnas konflikt. För barnet kan det t.o.m. vara kränkande att ingen talar med det, om hur det vill ha det, innan beslut fattas över dess huvud. Barn har många gånger en klar uppfattning om hur de vill ha sin framtida tillvaro och de bör ges möjlighet att få uttrycka den. En annan sak är att samtalet med barnet och tolkningen av barnets inställning efter kanske endast ett samtal måste ske med försiktighet. Barnet får inte känna sig pressat och ansvaret för utgången i domstolen får inte läggas på barnet. Det krävs att handläggaren hanterar barnsamtalen med stor varsamhet.

Socialnämnden i Nacka anser det självklart att stor vikt måste läggas vid barnets uppfattning och stöder huvudprincipen att barnet alltid skall komma till tals och att dess inställning skall beaktas. Att ge barn möjlighet att samtala om sin tankar och upplevelser i samband med

föräldrarnas separation kan vara betydelsefullt för barnets hälsa och utveckling. För att barnsamtalen skall fylla en sådan funktion måste det vara tydligt för både samtalsledaren och barnet vad ett sådant samtal syftar till och att det sker med stor varsamhet. Det är samtalsledarens ansvar att se till att samtalet inte skapar problem för barnet. Samtalsledaren bör låta barnet bestämma rytmen i samtalet och ha möjlighet att boka tid för ytterligare samtal vid behov. Ett uppföljningssamtal bör alltid erbjudas barnet.

Socialnämnden i Nacka känner en stark oro för att barnsamtal i samband med snabbupplysningar ej kommer att genomföras på ett sätt som är bra för barnen. Den korta handläggningstiden i snabbupplysningar och ett stort antal ärenden i kommunerna kommer att medföra att det, med nuvarande resurser, praktiskt ej blir möjligt att trygga kvalitén på barnsamtalen.

11.1.2 Medling i mål om vårdnad, boende och umgänge

Förslag: Domstolen skall i första hand själv försöka ena föräldrarna. I de fall det är lämpligt får domstolen uppdra åt en medlare att försöka få föräldrarna att nå en samförståndslösning som är i enlighet med barnets bästa. Medlaren skall aktivt verka för att samförstånd nås samtidigt som barnets bästa alltid skall stå i fokus vid medlingen. Medlaren uppdrag skall som regel vara avslutat inom fyra veckor. I samband med att medlaren uppdrag avslutas skall han eller hon lämna en redogörelse till domstolen för de åtgärder som han eller hon vidtagit.

Socialnämnden i Nacka kommun anser att förslaget om domstolens möjlighet att ge uppdrag åt en medlare att försöka få föräldrarna att nå en samförståndslösning bör förtydligas. Det framgår inte tydligt i betänkandet när domstol finner det lämpligt att utse en medlare och när den väljer att remittera ärendet till kommunen för samarbetssamtal.

Kostnad och konsekvensanalys

Bedömning: De föreslagna ändringarna torde leda till vissa kostnadsökningar i ett initialskelede men kan i längre perspektiv inte antas leda till några ökande kostnader.

I betänkandet förs ett resonemang om att mer omfattande snabbupplysningar än de som lämnas till domstol idag i ett initialskelede kommer att kräva ökade resurser för socialnämnderna. Samtidigt påpekas att man genom omfattande snabbupplysningar lägger grunden till en eventuell vårdnadsutredning varför denna kan genomföras snabbare. Kommittén menar vidare att mer grundliga snabbupplysningar dessutom torde medföra att fler föräldrar kommer överens redan efter det att underlaget till snabbupplysningar tagits fram frigör dessa resurser från genomförandet av vårdnadsutredningar.

Av de ärenden i vilka domstol begär upplysningar från Nacka socialnämnd har föräldrarna i ett flertal ärenden redan haft kontakt med Familjerätten i samband med frivilliga samarbetssamtal. Då samarbetssamtalen ej resulterat i någon samförståndslösning mellan föräldrarna är det troligt att en sådan ej heller kan åstadkommas genom mer omfattande snabbupplysningar. Om

familjerättssekreterarna i landets kommuner skall göra alla snabbupplysningar så omfattande som föreslås i betänkandet kommer det att innebära att ett flertal kommuner kommer att behöva utöka sin personal.

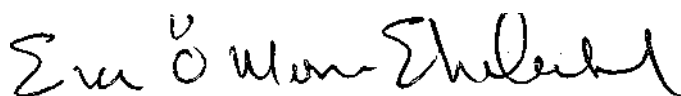
Det finns i betänkandet förslag om att domstolarna skall kunna uppdra åt medlare att försöka få föräldrarna att nå en samförståndslösning. Sådana uppdrag skall enligt betänkandet kunna ges till familjerättssekreterare och dessa uppdrag skall då utföras i tjänsten. Kommitténs bedömning är att införandet av medlingsinstitutet i mål om vårdnad, boende och umgänge kommer att leda till att fler föräldrar kommer att komma överens än vad som sker idag. I kommitténs kostnads- och konsekvensanalys sägs att förslaget om medling, åtminstone i ett längre perspektiv, inte kommer att medföra ökade kostnader för samhället.

Socialnämnden i Nacka anser att det är otydligt beskrivet vad som skiljer medling och samarbetsamtal och det är svårt att överblicka hur mycket större arbetsinsatser ett införande av medling skulle medföra och därmed hur mycket ökade kostnader det eventuellt skulle innebära.

I kommitténs diskussioner kring vilka domstolar och kommuner som skall handlägga ärenden i vilka en av parterna och barnet har skyddade personuppgifter har man inte lämnat något eget förslag men ställt sig bakom Personsäkerhetsutredningens förslag.

Personsäkerhetsutredningens förslag innebär att regeringen utser en eller flera domstolar och kommuner som skall handlägga ovan beskrivna ärenden. Socialnämnden i Nacka anser att om dessa ärenden skall läggas på ett fåtal kommuner i landet kommer detta med stor sannolikhet att innebära en kostnadsökning för dessa kommuner både vad gäller personalkostnader och reskostnader till den bostadsort där barn och förälder bor.

Socialnämnden i Nacka anser att de kommuner som eventuellt utses av regeringen att utföra utredningar i fall där någon förälder eller barnet har skyddade personuppgifter bör kompenseras fullt ut för de kostnadsökningar som dessa utökade uppgifter medför.

Eva Öhman Ekdahl
Ordförande
Socialnämnden